

Undervisningsmateriale til lyd i udskoling

Havets folk

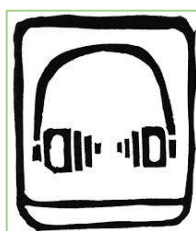
Et radiodrama om klimaflygtninge

**Undervisningsmateriale af
Kia Lundsgaard**

Indhold

Introduktion til undervisningsforløbet.....	3
Til afgangsprøven	3
Undervisningsforløbet opbygning	4
Reallyde og effektlyde.....	6
Arbejdsark 1: Anslaget	8
Arbejdsark 2: Farv mens du lytter	9
Skab overblik – sådan bruges arbejdsarket.....	10
Arbejdsark 3: Skab overblik i de første minutter	11
Arbejdsark 3: Skab overblik i de sidste minutter	12

Havets folk

kan høres gratis på

www.radiodrama.dk

Medvirkende: Tina Nedergaard, Frederikke Kjær og Frank Kruse
Manuskript og lyddesign: Morten Aagaard Borg
Optagelse og undervisningsmateriale: Kia Lundsgaard

Introduktion til undervisningsforløbet

Havets folk er et fiktivt radiodrama, der er baseret på virkelige hændelser. Klimaforandringerne har store konsekvenser overalt i verden, og for en del mennesker betyder det også, at de skal ændres deres levestil og bosted. De kaldes for klimaflygtninge.

Der er fagligt fokus på aktiv lytning, hvorfor eleverne bliver introduceret til forskellige lyttestrategier, både under første, andet og tredje lyt.

Første lytning har fokus på anslaget, der skal skabe en forforståelse og forventning hos lytteren.

Andet lyt har fokus på handlingen, og skal høres i helhed.

Tredje lyt har fokus på lyddele og analyse.

Til afgangsprøven

Hvis man ønsker, at *Havets folk* skal benyttes som selvstændig fordybelsestekst, kan en forkortet version på 10 minutter findes via dette link:

<https://on.soundcloud.com/T5TaUfb9tAfiSAiR7>

Undervisningsforløbet opbygning

1. Forløbet lægger op til, at man i klassen indleder med at læse teksten om klimaflygtninge.
2. Begynd med at høre anslaget (det første minut) i fællesskab. Mens eleverne lytter, kan de have fokus på fem forskellige billeder. Når de synes, fortællingen passer til et af billeder, krydser de billedet af. På den måde bevares lyttefokus. [Arbejdsark 1: Anslaget](#)
3. Derefter høres *Havets folk*. Hvis det er muligt, kunne det være interessant at lave en stedsbaseret lytning i nærheden af vand. Det kan være en sø, havet eller lignende.
4. Hvis man arbejder hjemme, kan [Arbejdsark 2: Farv, mens du lytter](#) benyttes. Det er vigtigt, at elevernes lyttefokus understøttes, og det kan en relevant tegning hjælpe med. På den måde, hjælpes eleverne til at holde fokus, danne billeder og illustrationen vil efterfølgende hjælpe deres hukommelse.
5. Når *Havets folk* er lyttet til i sin helhed, går selve lydanalysen i gang. Her kan benyttes [Arbejdsark 3: Skab overblik](#). For at klæde eleverne på, kan teksten "Reallyde og effektlyde" læses.
6. Når der er skabt overblik over lydbilledet, kan der arbejdes med fortællingens stemning og sammenhæng mellem handling og lyd.

Ved alle lytteaktiviteter anbefales det, at eleverne efterfølgende taler sammen i makkerpar eller på klassen. Der er hjælpe spørgsmål til at understøtte den faglige dialog.

Hvad er klimaflygtninge?

Klimaforandringer har mange konsekvenser, én af dem er, at folk bliver fordrevet fra deres hjem. Dette kan skyldes mange ting, som for eksempel oversvømmelser, tørke, orkaner eller stigninger i havniveauet.

For mennesker, der lever i områder, hvor naturen hurtigt ændrer sig, bliver det sværere at overleve eller finde arbejde. Klimaflygtninge oplever ofte, at deres hjem og levevilkår bliver ødelagt, og de har ikke længere mulighed for at bo i deres område eller land.

Klimaflygtninge findes over hele verden, især i områder, der er hårdt ramt af klimaforandringer. Nogle af de steder, hvor klimaflygtninge er mest synlige, inkluderer:

1. Mange små ø-stater i Stillehavet står over for stigende havniveauer, som truer med at oversvømme deres landområder.
2. Flere lande i Afrika, såsom Somalia, Sudan, Etiopien og Sahel-regionen lider af tørke og uforudsigelige regnperioder. Dette skaber alvorlige problemer for landbrug og vandforsyning.
3. Bangladesh er meget udsat for oversvømmelser og stormfloder på grund af dens lave beliggenhed og hyppige cykloner. Stigende havniveauer gør det endnu sværere at beskytte landet mod oversvømmelse.
4. Filippinerne er ofte ramt af tropiske storme og orkaner, og disse bliver mere kraftfulde som følge af klimaforandringer. Mange filippinske familier mister deres hjem og livsgrundlag under disse katastrofer.
5. I Centralamerika har der været en stigning i tropiske storme, tørkeperioder og oversvømmelser, hvilket har ødelagt afgrøder og gjort det svært at finde arbejde.
6. Indien står overfor mange klimaforandringer, herunder tørke, oversvømmelser og stigende temperaturer. I landets tørre regioner, som Rajasthan og Gujarat, mister landmænd deres jord, og mange søger mod byerne for at finde arbejde.

Reallyde og effektlyde

Lyde er overalt, nogle lægger vi mærke til med det samme, andre lyde skal vi lytte mere efter.

Lydfortællinger har, selvfølgelig, fristes man til at sige, særligt fokus på lyde og deres indbyrdes fælles udtryk i samspil med fortællingen. Lyde skaber stemninger og er med til at sætte scenen for den fortælling, som modtageren skal høre.

Vi er vant til at lyde også har et billedligt udtryk, fx film, musikvideoer, reels, sociale medier o. Lign. Når vi begynder at lytte fokuseret, vil der for det meste danne sig billeder for vores indre øje, og ofte vil det være billeder, der også er en del af vores erindring. Hører man børn, der leger, vil billedet formentlig være lig en legeplads, man genkender fra sin egen barndom. På den måde skaber man en genkendelighed ved lyde, selvom der ikke umiddelbart følger et billede med.

Lyd og musik kan udtrykke følelser og forstærke stemninger, både i lydfortællinger og på film. Lyde kan bruges som dramaturgiske virkemidler for at øge spændingen i en fortælling og som set up, et varsel om, hvad der vil komme til at ske. Lyde er med til at påvirke vores underbevidsthed og følelsesregister.

Det kan være svært at registrere alle lyde i et lydbillede på grund af de mange lag, men skilles lydene ad, kan man få en større forståelse for, hvilken betydning den enkelte lyd har for en fortælling, hvad enten det er med eller uden en billedside.

De mange lyde, vi hører omkring os kan inddeles i mange underkategorier, du vil her få en kort introduktion til de fem overordnede.

Stemmer har den altafgørende betydning i en lydfortælling, da det er stemmernes funktion, der bringer fortællingen fremad. Stemmen skal være troværdig i forhold til position, den har. Det kan være en ydre fortæller, medvirkende, voice over eller andet.

Reallyde er autentiske lyde, der i fortællinger kan høres af både de medvirkende og publikum. Reallydene er lagt på fortællingen, efter den er optaget, eller der er skruet op/ned for volumen, for at forstærke en

stemning i fortællingen. Typisk vil man have reallyd i fiktive fortællinger, eller dokumentarer, der er blevet fikcionaliseret for at forstærke en stemning, fx et spændingsøjeblik.

Clean sound kan også gå under reallyde, men forskellen er, at der ikke er manipuleret med lydene. De er en naturlig del af baggrunden på optagelsen. Ser man TV eller hører en podcast, er clean sounds desuden defineret ved, at de medvirkende i fortællingen kan høre lyden. Ofte vil nyhedsindslag, interviews og reportager være præget af clean sounds, da optagelser har fundet sted på lokationen.

Effektlyde er ligesom reallyde tilføjet fortællingen i redigeringsfasen. Forskellen på de to lyde er, at effektlyden kun kan høres af tilskueren og ikke af de medvirkende. Effektlyde forstærker stemninger og følelser og kan i høj grad være med til at skabe dramaturgisk spænding; f.eks. kan en pludselig høj, skinger lyd give en chokeffekt.

Musik går under effektlyde og bruges ofte som underlægningsmusik og har samme formål som effektlyde. Typer af instrumenter, toner, styrke og tempo er med til at skabe både dynamik i fortællingen og sætte den stemningsmæssige scene, der kan variere mellem alt fra sørgelig og trist til en humoristisk, action præget scene.

Arbejdsark 1: Anslaget

Hør det første minut.

Kryds billederne af, når du hører noget, du synes passer til motivet.

Inden I lytter videre, skal I tale sammen to og to.

Hvad er det, der er på færde i fortællingen?

Hvordan er stemningen? Begrund dit svar.

Hvad vil der komme til at ske?

Arbejdsark 2: Farv mens du lytter

Mens du lytter til resten af fortællingen, kan du farvelægge tegningen.

Brug farver, du synes, passer til stemningen i fortællingen. Du må gerne tilføje elementer på din tegning – bare sørg for, det hele tiden passer til *Havets folk*.

Når du har talt hørt fortællingen færdig, skal du tale med en makker.

Hvad handler fortællingen om?

Hvad lagde du særligt mærke til?

Hvordan passer musik og lyde til handlingen?

Hvor tror du, fortællingen foregår?

Er den realistisk?

Hvad synes du om *Havets folk*?

Skab overblik – sådan bruges arbejdsark 3

Det er tid til at analysere og undersøge de enkelte lyde hver for sig og deres sammenhæng.

Du kan bruge forskellige farver for at skabe et tydeligere overblik.

Skemaet er inddelt i 15 sekunders intervaller.

Hver gang du hører en lyd, skraverer du tidskode-feltet ud for den angivne lyd i venstre kolonne.

Kommer der en ny lyd, skrives den ned, og feltet skraveres.

På den måde får du et visuelt overblik over, hvor mange lyde, der er samtidig, ligesom du kan arbejde med lydenes lag, som kan inddeles i forlyd, mellemlid og baggrundslid. Ofte er stemmer i forlyden og musikken baggrundslid.

Når du er færdig med dit skema, kan du sætte dig med en makker og gennemgå jeres lyde.

Har I hørt det samme?

Kan I afgøre, om det er reallyd eller effektlyd?

Er der lyde, der ændrer sig – evt. ved at være tæt på eller langt fra mikrofonen?

Er I overrasket over antallet af lyde?

Er der noget, der mangler?

Arbejdsark 3: Skab overblik i de første minutter

Lyd	00.00	00.15	00.30	00.45	01.00	01.15	01.30	01.45	02.00	02.15	02.30	02.45
	00.15	00.30	00.45	01.00	01.15	01.30	01.45	02.00	02.15	02.30	02.45	03.00
Musik												
Stemme 1												
Stemme 2												
Stemme 3												

Arbejdsark 3: Skab overblik i de sidste minutter

Lyd	08.00	08.15	08.30	08.45	09.00	09.15	09.30	09.45	10.00	10.15	10.30	10.45
	- 08.15	08.30 -	08.45 -	09.00 -	09.15 -	09.30 -	09.45 -	10.00 -	10.15 -	10.30 -	10.45 -	11.00
Musik												
Stemme 1												
Stemme 2												
Stemme 3												